

KONSTRUKCE NEVÝBUŠNÝCH (Ex) ZAŘÍZENÍ – PŘEHLED

GENERI, s.r.o. : Objednávky, poptávky: obchod@generi.cz Technická problematika: ep@generi.cz

2

Výrobci:	Od 1.7. 2003 musí všechna nová zařízení vyhovovat směrnici 94/9/ES (ATEX95 - dříve ATEX 100a) - v ČR vydáno jako nařízení vlády č.23/2002 Sb.
Provozovatelé:	V prostředí s nebezpečím výbuchu platí směrnice 1999/92/ES (ATEX 137 - dříve ATEX 118a) - v ČR vydáno jako nařízení vlády č.406/2004 Sb. Účinnost: nová pracoviště od 1.9.2004, stávající od 1.7.2006

TAB. 1 - Používané typy ochran nevýbušných ELEKTRICKÝCH zařízení dle EN 60 079-0 (EN 50 014) © GENERI, s.r.o., 03.2005

Pozn.: V požadavcích na konstrukci Ex elektrických zařízení došlo k významné změně - byly převzaty normy idt s IEC 60 079-..., které postupně cca od r. 2007 nahradí staré EN 500-..!

Název, označení, norma	Definice	Principiální obrázek	Název, označení, norma	Definice	Principiální obrázek
Pevný závěr „d“ EN 60 079-1 (EN 50 018)	Při explozi výbušné směsi uvnitř závěru vydrží tlak výbuchu a zabrání přenesení výbuchu do okolní atmosféry.		Olejový závěr „o“ EN 60 079-6 (EN 50 015)	El. zařízení nebo jeho část je ponořena v oleji takovým způsobem, že výbušná atmosféra, která může vzniknout nad olejem nebo mimo závěr, nemůže být vznícena.	
Zajištěné provedení „e“ EN 60 079-7 (EN 50 019)	Použití takových opatření, která zabrání s vysokým stupněm bezpečnosti nedovolenému zvýšení teploty a vzniku jisker nebo oblouku uvnitř a na vnějších částech el. zařízení, které za normálního provozu tyto stavy nevytváří.		Pískový závěr „q“ EN 60 079-5 (EN 50 017)	Závěr el. zařízení zaplněn materiálem o jemném granulometrickém složení tak, že v předpokládaných provozních podmínkách nemůže při vzniku oblouku uvnitř závěru dojít ke vznícení okolní atmosféry.	
Závěr s vnitřním přetlakem „p“ EN 60 079-2 (EN 50 016)	Zabránění vnikání okolní atmosféry do závěru el. zařízení pomocí udržování ochranného plynu uvnitř závěru na tlaku vyšším, než je v okolní atmosféře; přetlak je udržován buď trvalým průtokem ochranného plynu nebo bez trvalého průtoku.		Zalíti zalévací hmotou „m“ EN 60 079-18 (EN 50 028)	Části schopné způsobit vznícení výbušné atmosféry jiskřením nebo teplotou se uzavřou v zalévací hmotě, takže nemůže dojít ke vznícení výbušné atmosféry.	
Jiskrová bezpečnost „i“ EN 60 079-11 (EN 50 020)	Jiskrově bezpečný obvod : nevytváří jiskry ani tepelné účinky, které by byly schopny způsobit vznícení výbušné plynné atmosféry. Jiskrově bezpečné zařízení : má všechny obvody jiskrově bezpečné.		Ochrana typu „n“ EN 60 079-15 (EN 50 021)	Při normálním provozu a ve stanovených abnormálních podmínkách zajišťuje, že zařízení není schopno vznítit okolní atmosféru.	
Speciální závěr „s“	Specifická ochrana v rámci národních norem. Typ ochrany, který v provozních podmínkách vyhoví konstrukčním a testovacím zkouškám daných certifikačním orgánem tak, aby byl bezpečný v prostoru s nebezpečím výbuchu. Pozn.: V souvislosti s platností směrnice ATEX 95 je uvedení zařízení se speciálním závěrem „s“ na trh po 30.6.2003 již vyloučeno.				

TAB. 2 - NEELEKTRICKÁ zařízení mohou svými horkými povrchy, mechanickým jiskřením atd. také působit jako zápalný zdroj. Proto se dle EN 13 463-1 uvažuje s těmito sedmi typy ochran proti vznícení:

„fr“ prEN 13 463-2	Závěry s omezeným průtokem	„c“ prEN 13 463-5	Bezpečná konstrukce	„k“ EN 13 463-8	Kapalinový závěr
„d“ prEN 13 463-3	Pevný závěr	„b“ prEN 13 463-6	Hlídaní iniciačních zdrojů		
„g“ prEN 13 463-4	Vnitřní (vlastní) bezpečnost	„p“ prEN 13 463-7	Závěr s vnitřním přetlakem		

TAB. 3 - Stupně ochrany krytem elektrických zařízení dle EN 60 529

Význam pro ochranu osob před dotykem nebezpečných částí	Význam pro ochranu zařízení před vniknutím pevných cizích těles	Kód IP	Význam pro ochranu zařízení před vniknutím vody s nebezpečnými účinky
(nechráněno)	(nechráněno)	0 0	(nechráněno)
Hřbetem ruky	O průměru ≥ 50 mm	1 1	Svisle kapající
Prstem	O průměru ≥ 12,5 mm	2 2	Kapající – kryt ve sklonu 15°
Nástrojem	O průměru ≥ 2,5 mm	3 3	Kropení (déšť) – rozstřík vody 60°
Drátem	O průměru ≥ 1,0 mm	4 4	Stříkající ze všech směrů
Drátem	Chráněno před prachem částečně	5 5	Tryskající ze všech směrů
Drátem	Úplně prachotěsné	6 6	Intenzivně tryskající ze všech směrů
		- 7	Dočasné ponoření (30 min.) 0,15m nad vrchem a 1m nad spodem
		- 8	Trvalé ponoření dle dohody mezi výrobcem a odběratelem
Význam pro ochranu osob před dotykem nebezpečných částí	Hřbetem ruky	A H	Zařízení vysokého napětí
Přidavné písmeno (nepovinné)	Prstem	B M	Pohyb během zkoušky vodou
	Nástrojem	C S	Klíd během zkoušky vodou
	Drátem	D W	Povětrnostní podmínky
			Doplňková informace Doplňkové písmeno (nepovinné)

Př. označení: IP 54DH – zařízení vysokého napětí s ochranou před dotykem nebezpečných částí drátem, prachem a stříkající vodou ze všech stran

TAB. 4 - Význam štítkových údajů

<p>Při jakémkoliv problému týkajícího se výrobku GENERI, s.r.o., odečtete ze štítku pouze:</p> <p>1) TYP ZAŘÍZENÍ 2) SÉRIOVÉ VÝR. ČÍSLO</p> <p>GENERI, s.r.o. ŠUMPERK MADE IN CZECH REPUBLIC</p> <p>● 2003 ○ 2004</p> <p>TYP: X201MSe No.: 153</p> <p>II2GD EExde IIC T6 T47°C IP66</p> <p>FTZÚ 02 ATEX 0404 U_n = 500V I_n = 20A AC-3: 3x400V/50Hz 7,5kW 4mm²</p> <p>NEOTVÍRAT POD NAPĚTÍM ! DO NOT OPEN WHILE ENERGIZED !</p> <p>Příklad firemního štítku Ex vypínače</p>	<p>CE 1026 Evropská značka shody umístěná na přístroji, který je certifikován notifikovaným orgánem č. 1026 – FTZÚ Ostrava - Radvanice</p> <p>2003 Rok výroby nevýbušného zařízení</p> <p>Ex Označení Ex zařízení</p> <p>II Zařízení pro použití do prostor s nebezpečím výbuchu (jiné než podzemní doly s výskytem metanu):</p> <p>2GD zóna 1, zóna 2 – plyny a páry, zóna 21, zóna 22 – prachy</p> <p>EEx Typ ochrany zařízení je dle evropských norem</p> <p>de IIC „d“ – vlastní vypínač je umístěn v pevném závěru, který lze pe ve všech skupinách plynu – „IIA“, „IIB“, „IIC“ „e“ – svork. prostor odpovídá ochraně typu zajištěné provedení</p> <p>T6 Zařízení lze použít ve všech teplotních třídách plynu T1+T6 (85°C)</p> <p>T47°C Max. povrchová teplota Ex zařízení pro použití do prachů</p> <p>Ta Okolní teplota - neuvedena => -20°C ≤ Ta ≤ +40°C</p> <p>IP 66 Prachotěsné zařízení s odolností proti intenzivně tryskající vodě</p>	<p>Ex vypínač typu X201MSe</p>	<p>Výrobce Ex zařízení musí mít zaveden systém jakosti.</p> <p>GENERI splňuje náročná kritéria na ISO 9001</p>
--	---	--------------------------------	---

FTZÚ 02 ATEX 0404 – číslo certifikátu dle ATEX; za číslem mohou být uvedeny tyto symboly:
„U“ – certifikát Ex součástí, určené pouze pro zabudování do zařízení, které pak vyžaduje dodatečnou certifikaci
„X“ – zařízení má zvláštní podmínky použití, které musí být uvedeny v certifikátu a v návodu na použití